

Вагнер І. М.,

к. е. н., доц., доцент кафедри облікових технологій та оподаткування,

Демко І. І.,

к. е. н., доц., доцент кафедри облікових технологій та оподаткування,

Львівський національний університет імені Івана Франка

СТАН КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ У ПЕРІОД ВОЄННИХ ДІЙ

Під час проведення господарської діяльності суб'єкт господарювання здійснює розрахункові операції за одержані товари чи надані послуги, щомісячно, у встановлені законодавством терміни, сплачує податки, тобто виникає кредиторська заборгованість. Застосовування такого виду позикового капіталу допускає суттєве масштабування підприємства, забезпечує краще використання власних джерел фінансування, пришвидшує формування різноманітних цільових фінансових фондів, що, зрештою, збільшує ринкову вартість суб'єкта підприємництва.

У період дії правового режиму воєнного стану за об'єктивними причинами зростає кількість випадків визнання заборгованості контрагентів безнадійною. Українські підприємці під час дії воєнного стану стикаються з низкою перепон, таких як: зупинка господарської діяльності, релокація потужностей, переміщення співробітників, руйнування налагодженої логістики, зміна траєкторії діяльності, ліквідація активів, неможливість виконання взятих зобов'язань, ускладнення проведення розрахунків, що, водночас, створило стан невизначеності, загострення кризи неплатежів.

Звернувшись до статистичних даних, зазначимо, що з необхідністю змінити рід діяльності зіткнулося майже 50 % українських підприємств, які в умовах воєнних дій, змушені перенести свої потужності в інші регіони, диверсифікувати абсолютно всю власну лінійку продукції і перейти до нових

бізнес моделей, які, водночас, окреслюють перемену фінансової системи підприємства, формування сучасних видів грошових потоків тощо.

На нашу думку, слід зазначити, що списання кредиторської заборгованості під час війни стало болючою проблематикою, адже суб'єкти господарювання не завжди мають змоги вчасно і в повній мірі оплатити борг, який вже утворився. Насамперед, така ситуація пов'язана із неочікуваними обставинами, настання яких може відбутись через активні бойові дії, такі як: втрата будівель, споруд, складів, цехів та інших активів через ракетний обстріл або тимчасове загарбання наших територій, вимушене переселення до іншого міста (релакований бізнес) тощо [1].

Якщо вести мову про кредиторську заборгованість у вигляді банківського кредиту, який немає змоги оплатити, то в такому разі, керівнику підприємства необхідно звернутись із відповідними документами у фінансово-кредитну установу з проханням про реструктуризацію боргу. В контексті даної ситуації, боржнику потрібно із заявою встановленого зразка звернутись до банківської установи, в якій він просить реорганізувати боргові зобов'язання по кредитній угоді (відстрочення виплат за основною сумою за кредитом і відсотками, переміна процентної ставки, скасування штрафних санкцій тощо). Таким чином, відповідний комітет банківської установи аналізує заяву та надані супутні документи та ухвалює одностороннє рішення щодо проведення реструктуризації боргу. Зауважимо, слід пам'ятати, що реструктуризація — це виключно право банківської установи, а не обов'язок, проте, якщо отримано позитивну відповідь щодо такої заяви банком. Це дасть шанс на одержання комфортніших умов повернення кредитних грошових коштів, пролонгувати платежі на певний період часу [2].

Керівнику підприємства, слід знати й оперувати такою інформацією про те, що у період дії воєнного стану та у 30-денний термін після дня його завершення:

- фізичні й юридичні особи звільняються від обов'язку проводити оплату неустойки (штрафу чи пені) та інших штрафних платежів, що зазначені у кредитному договорі;
- фінансово-кредитним закладам забороняється підвищувати відсоткову ставку за користування кредитом у разі прострочення внесення платежів. Виключення може бути тоді, коли така зміна закріплена у кредитному договорі.

В разі, якщо банк до суми боргу включив все-таки неустойку в період після 24 лютого 2022 року, варто у письмовій формі апелювати до нього з вимогою анулювати такі санкції.

Кардинальним заходом є, коли суб'єкт підприємництва немає змоги далі провадити свою діяльність, оголошення банкрутства. Така процедура використовується для того щоб повністю або частково оплатити суму грошових коштів за кредитом. В такому разі, боржник звертається до Господарського суду, представники якого відкривають провадження по справі та розпочинається її розгляд, детальний аналіз всіх причин. Зазначимо, що основною її властивістю є те, що на час відкриття справи про банкрутство діє мораторій на вимоги кредиторів, що дає можливість боржнику, зберегти свої активи на певний проміжок часу та посприяти повернути власну фінансову спроможність використовуючи механізм досудової та судової санації.

Література

1. Бегун С. особливості аналізу фінансового стану підприємства в умовах воєнного стану. URL: <https://echas.vnu.edu.ua/index.php/echas/article/view/775/630>
2. Кравченко В. І. Сучасні проблеми обліку кредиторської заборгованості в системі управління підприємством. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/13751/1/58-61.pdf>